

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІФННІМ

Галина ЛЯХОВИЧ

«   »

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з ІПР

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«   »

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«ФІНАНСИ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Спеціальність 076– Підприємництво та торгівля

Освітньо-професійна програма – «Підприємництво та торгівля»

Кафедра управління та адміністрування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Іспит (семестр)
Денна	2	3	30	30	3	8	49	120	3
Заочна	2	3	8	4			108	120	4

30.08.2024
[Signature]

Івано-Франківськ, ІФННІМ – 2024

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Фінанси»

1. Опис дисципліни «Фінанси»

Дисципліна «Фінанси»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 4	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність 076 – Підприємництво та торгівля	Рік підготовки: <i>Денна – другий</i> <i>Заочна – другий</i> Семестр: <i>Денна – третій</i> <i>Заочна – третій</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма Підприємництво та торгівля	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин - 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна - 49 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна форма – 3 год.</i> Тренінг: <i>Денна форма – 8 год.</i>
Тижневих годин: денна форма – 8 з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

2.1. Мета вивчення дисципліни: формування фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розширення та поглиблення теоретичних знань студентів про фінансову систему держави, порядок формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої її складової. Це є необхідним для майбутнього спеціаліста, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються у суспільстві; розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, міжнародних фінансів та фінансів суб'єктів підприємницької діяльності.

Завдання курсу – дати в необхідному обсязі теоретичний матеріал, який включатиме сучасні наукові розробки як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів; дати правильне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарської діяльності і населення, розкрити можливості використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; з'ясувати роль фінансів у економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкових відносин; визначити сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

У теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи – державних фінансів; у прикладному плані – закласти базові знання з методики фінансової роботи.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

В процесі вивчення дисципліни «Фінанси» здобувачі освіти повинні:

- отримати ґрунтовні знання про предмет фінансової науки, як основу пізнання сутності фінансів, оволодіти здатністю підтримувати належний рівень знань у сфері фінансів задля постійного підвищення рівня професійної підготовки, зумовленого необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;

- володіти знаннями про особливості функціонування фінансових систем та причинно-наслідкові зв'язки, які існують у різних сферах фінансової системи; знати сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України, оцінювати вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток фінансової системи України в сучасних умовах, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- розуміти сутність фінансової політики, особливості податкової, бюджетної, грошово-кредитної, міжнародної, митної, валютної політики; знати специфіку функціонування фінансового механізму та його роль у реалізації фінансової політики; вміти оцінювати ефективність змін у нормативно-правовому, організаційному та інформаційному забезпеченні фінансового механізму, володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; уміти критично оцінювати вплив фінансового механізму на життя суспільства;

- володіти знаннями про сутність і суспільне призначення податків, знати новітні тренди розвитку податкової системи держави та виявляти і оцінювати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на формування податкової політики в Україні;

- оперувати категоріальним і понятійним апаратом з питань бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту, уміти ідентифікувати причини й прогнозувати наслідки бюджетного дефіциту та демонструвати практичні навички процесі прийняття фінансових рішень з питань бюджету;

- вміти аналізувати види та форми внутрішніх і зовнішніх державних запозичень, ідентифікувати причини виникнення і прогнозувати наслідки державного боргу, критично оцінювати й аналізувати переваги і недоліки боргового фінансування;

- розуміти сутність і суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів, знати порядок нарахування, обчислення та сплати страхових внесків і здійснення виплат із соціальних позабюджетних фондів України;

- розуміти особливості функціонування фінансів суб'єктів підприємницької

діяльності залежно від приналежності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу, володіти методичним інструментарієм діагностики їх стану, проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності;

- знати і розуміти особливості фінансів домогосподарств, володіти методичним інструментарієм діагностики їх стану, вміти аналізувати джерела доходів домогосподарств та вишукувати напрями їх максимізації; володіти знаннями щодо векторів раціоналізації витрат домогосподарств, набути навички складання особистого (сімейного) бюджету, володіти знаннями щодо мотивів та основних форм заощаджень домогосподарств, розуміти необхідність підвищення рівня фінансової грамотності населення у сучасних умовах;

- розуміти сутність і суспільне призначення фінансового ринку, вміти ідентифікувати основні сегменти та інструменти фінансового ринку, знати сучасні тенденції та проблеми його розвитку;

- володіти знаннями про міжнародні фінанси та розуміння їх ролі у розвитку глобальної економічної системи, розуміти їх роль у розвитку глобальної економічної системи, отримати ґрунтовні знання про міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу, про вплив інтернаціоналізації, інтеграції і глобалізації на міжнародні фінанси;

- розуміти особливості функціонування фінансів зарубіжних країн, вирізняти основні соціально-економічні моделі організації фінансових систем зарубіжних країн.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансової системи України;

- здатність аналізувати фінансову політику та обґрунтовувати напрями удосконалення механізму її реалізації;

- здатність формувати та аналізувати основні документи, які використовуються на всіх стадіях бюджетного процесу;

- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансових відносин;

- здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: макроекономіка, мікроекономіка, господарське право, психологія професійної діяльності, міжнародна економіка, економіка підприємства.

2.5. Результати навчання:

Програмні результати навчання, здобуті під час вивчення дисципліни «Фінанси», дозволяють здобувачам освіти в процесі професійної реалізації:

- виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

- показати належний рівень знань у сфері фінансових відносин, розуміння фінансової термінології, принципів фінансової науки, особливостей функціонування фінансової системи;

- виявляти та аналізувати ключові характеристики основних ланок фінансового механізму, оцінювати взаємозв'язки між суб'єктами бюджетної системи, з національною та світовою економіками, сучасний стан та перспективи майбутнього розвитку фінансового ринку України;

- демонструвати навички складання та аналізу документів, які використовуються на всіх стадіях бюджетного процесу;
- розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, фінансів підприємницьких структур, міжнародних фінансів;
- уміти розробляти і вирішувати питання теорії і практики фінансової політики держави в умовах ринкової економіки.
- використовувати навички здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства у професійній діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансів

ТЕМА 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет фінансової науки – специфічна сфера суспільних економічних відносин з приводу формування і розподілу централізованих та децентралізованих грошових фондів.

Методологія фінансової науки. Категоріальний та понятійний апарат у фінансовій науці. Теоретичні основи та принципи фінансової науки.

Фінанси як історична категорія. Історичні передумови виникнення і розвитку фінансів: поява держави та розвиток товарно-грошових відносин.

Фінанси як економічна категорія розподілу. Необхідність та характерні особливості фінансів. Фінанси як вартісна категорія, специфічні суспільні відносини, виражені в грошовій формі.

Функції фінансів як відображення їх сутності і суспільного призначення. Інструментарій здійснення контрольних функцій у сфері фінансів. Дискусійні питання щодо сутності і функцій фінансів.

Роль фінансів у розподілі і перерозподілі вартості національного продукту, оптимальному розміщенні фінансових ресурсів, оптимізації співвідношення між індивідуальним і суспільним споживанням та заощадженням. Фінансові ресурси, джерела їх формування та напрями використання. Фінансові резерви.

Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями: гроші, заробітна плата, ціна, кредит.

ТЕМА 2. Фінансова система

Поняття фінансової системи. Особливості функціонування фінансових систем. Причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, у різних сферах фінансової системи.

Фінансова система України та принципи її побудови. Внутрішня будова фінансової системи України. Сфери та ланки фінансової системи України, їх характеристика. Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Загальнодержавні фінанси, їх склад та призначення. Бюджетна система як центральна ланка фінансової системи. Фінанси фізичних осіб, домогосподарств. Взаємозв'язок між сферами та ланками фінансової системи.

Організаційна структура фінансової системи України. Роль державних органів управління та фінансових інституцій у розбудові фінансової системи.

Дискусійні питання сутності та складу фінансової системи. Сучасні тенденції та проблеми розвитку фінансової системи України.

ТЕМА 3. Фінансова політика і фінансовий механізм

Фінансова політика як складова частина економічної політики. Суть та види фінансової політики. Фінансова політика держави, її принципи. Податкова, бюджетна, грошово-кредитна, міжнародна, митна, валютна фінансова політика. Фінансова політика у міжнародних та міждержавних відносинах. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика і фінансове право.

Поняття фінансового механізму, його значення. Склад фінансового механізму. Необхідність фінансового планування. Сутність, етапи та методи фінансового планування. Сутність управління фінансами, його принципи та функціональні елементи. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Необхідність і суть фінансового контролю. Види, форми та методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю в Україні, їх функції, права та обов'язки. Фінансове забезпечення. Фінансове регулювання, його місце у фінансовому механізмі. Фінансові важелі, їх характеристика. Фінансові стимули та фінансові санкції, їх види. Вплив фінансового механізму на життя суспільства та розширене суспільне відтворення.

Поняття фінансового права. Предмет фінансового права як галузі публічного права. Загальні і особливі норми фінансового права: бюджетні, податкові, біржові, митні,

кредитні. Особливості фінансових правовідносин.

Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансів на макрівні

ТЕМА 4. Податки. Податкова система

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Історична ретроспектива розвитку податків як невід'ємного елементу суверенітету держави. Податки – вихідна категорія державних фінансів. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів.

Функції податків. Дискусійні питання щодо їх визначення і змісту.

Елементи податку. Види податкових ставок. Класифікація податків та її ознаки.

Види прямих податків. Прибуткове оподаткування як основна сучасна форма прямого оподаткування. Непрямі податки. Акцизи як основна сучасна форма непрямого оподаткування, їх види.

Податкова система: поняття і основи побудови. Податкова політика України.

Організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.

ТЕМА 5. Бюджет. Бюджетна система.

Бюджет як фінансова категорія, його економічна сутність і призначення. Функції бюджету. Роль бюджету в перерозподілі вартості ВВП.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Особливості бюджетної системи при унітарному та федеративному державному устрої. Складові бюджетної системи і принципи її побудови. Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі. Місцеві бюджети як основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус. Доходи бюджету та їх класифікація. Податкові доходи бюджету, їх динаміка, зміни і тенденції розвитку. Неподаткові доходи бюджету. Доходи від операцій з капіталом. Чинники, що впливають на структуру доходів бюджету. Видатки бюджету та їх класифікація. Функціональна, економічна, відомча і програмна класифікація видатків. Чинники, що впливають на структуру видатків бюджету.

Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу.

Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Причини виникнення бюджетного дефіциту. Пасивний бюджетний дефіцит, його причини (економічний спад, криза, старіння нації, надзвичайні події). Активний бюджетний дефіцит. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.

ТЕМА 6. Державний кредит

Державний кредит як фінансова категорія, його економічна сутність, призначення і роль. Держава як позичальник, кредитор і гарант.

Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик.

Зовнішні державні запозичення. Позики міжнародних фінансових організацій та міжнародних фінансових інституцій. Міжурядові та комерційні позики.

Державний борг, причини його виникнення і зростання. Дискусійні питання державного боргу. Види державного боргу і обмеження його граничного рівня. Джерела погашення державного боргу. Наслідки державного боргу в коротко- і довгостроковому періоді.

Управління державним боргом і його методи. Рефінансування та реструктуризація боргу, їх зміст і передумови використання. Забезпечення повернення боргу і виплати відсотків.

ТЕМА 7. Соціальні позабюджетні фонди

Сутність та суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів. Класифікація соціальних позабюджетних фондів. Становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів.

Пенсійний фонд України. Державне пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки. Порядок нарахування, обчислення та сплати страхових внесків за державним пенсійним страхуванням.

Фонд соціального страхування України. Джерела формування та напрями використання коштів. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання.

Фонд державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування та напрями використання коштів. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання.

Змістовий модуль 3. Особливості функціонування фінансів на мікрорівні

ТЕМА 8. Фінанси суб'єктів господарювання

Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання.

Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія. Особливості фінансових відносин на мікрорівні. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва. Матеріальна основа функціонування суб'єкта підприємництва.

Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ: банківських установ, інститутів спільного інвестування, страхових компаній. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб. Особливості оподаткування підприємців-фізичних осіб.

ТЕМА 9. Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств.

Бюджет домогосподарства, його структура. Джерела і форми доходів домогосподарств. Грошові і натуральні доходи. Номінальні і реальні доходи. Характеристика сукупних доходів домогосподарств. Заробітна плата та її роль у формуванні доходів домогосподарств. Соціальні і страхові виплати. Доходи домогосподарств від підприємницької діяльності; проценти і дивіденди; доходи від продажу цінних паперів, нерухомості, особистого та домашнього майна; доходи від продажу продукції підсобного господарства; грошові нагромадження у фінансово-кредитній сфері. Вплив держави на формування доходів домогосподарств

Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення домогосподарств щодо розміщення доходів. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Поточні і капітальні витрати на споживання.

Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.

Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок та міжнародні фінанси

ТЕМА 10. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок у системі економічних відносин. Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Функції фінансового ринку. Сегментація фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення. Інституційна структура фінансового ринку і ринку фінансових послуг: комерційні банки, небанківські кредитні установи, лізингові і факторингові компанії, інституційні інвестори, фондові і валютні біржі.

Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Первинний та вторинний ринки цінних

паперів. Біржовий та позабіржовий обіг цінних паперів. Цінні папери як інструменти фінансового ринку. Характерні ознаки цінних паперів. Економічна сутність цінного паперу як капіталу, що приносить дохід його власнику. Класифікація цінних паперів.

Ринок грошей. Інструменти грошового ринку. Складові грошового ринку: обліковий, міжбанківський, валютний ринки.

Ринок капіталів. Кредитний ринок. Джерела та суб'єкти кредитного ринку.

Ринок фінансових послуг. Фінансове посередництво. Страхування. Консалтинг, аудит та інформаційні послуги.

ТЕМА 11. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Матеріально-речове втілення міжнародних фінансів.

Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Вплив інтернаціоналізації, інтеграції і глобалізації на міжнародні фінанси. Світовий фінансовий ринок. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути.

Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів. Міжнародні фінансові інституції, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

Організація Об'єднаних націй. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку.

ТЕМА 12. Фінанси зарубіжних країн

Фінансова система США. Бюджетна система США. Бюджетний процес у США. Особливості справляння податків у США.

Фінансова система Великої Британії. Бюджетна система Великої Британії. Бюджетний процес у Великій Британії. Особливості справляння податків у Великій Британії.

Фінансова система Японії. Бюджетна система Японії. Бюджетний процес у Японії. Особливості справляння податків у Японії.

Характеристика фінансів країн Європейського Союзу

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

(денна форма навчання)

Тема	Години					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	СРС	Тренінг	
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансів</i>						
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	4	4		3	2	Поточне опитування
Тема 2. Фінансова система	2	2		4		
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	4	4		4		
<i>Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансів на макрівні</i>						
Тема 4. Податки. Податкова система	2	2	1	4	2	Поточне опитування
Тема 5. Бюджет і бюджетна система	2	2		4		
Тема 6. Державний кредит	2	2		4		
Тема 7. Соціальні позабюджетні фонди	2	2		4		
<i>Змістовий модуль 3. Особливості функціонування фінансів на мікрорівні</i>						
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання	2	2	1	4	2	Поточне опитування
Тема 9. Фінанси домогосподарств	2	2		4		
<i>Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок та міжнародні фінанси</i>						
Тема 10. Фінансовий ринок	2	2	1	6	2	Поточне опитування
Тема 11. Міжнародні фінанси	2	2		4		
Тема 12. Фінанси зарубіжних країн	4	4		4		
Всього	30	30	3	49	8	

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ» (заочна форма навчання)**

	<i>Кількість годин</i>		
	Лекції	Практичні	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансів</i>			
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	2	1	8
Тема 2. Фінансова система			8
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм			10
<i>Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансів на макрівні</i>			
Тема 4. Податки. Податкова система	2	1	10
Тема 5. Бюджет і бюджетна система			10
Тема 6. Державний кредит			8
Тема 7. Соціальні позабюджетні фонди			8
<i>Змістовий модуль 3. Особливості функціонування фінансів на мікрорівні</i>			
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання	2	1	10
Тема 9. Фінанси домогосподарств			10
<i>Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок та міжнародні фінанси</i>			
Тема 10. Фінансовий ринок	2	1	8
Тема 11. Міжнародні фінанси			8
Тема 12. Фінанси зарубіжних країн			10
РАЗОМ	8	4	108

5 ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ДЕННА ФОРМА

Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансів

Практичне заняття 1, 2.

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів (4 год.)

Мета: закріплення теоретичних знань про предмет фінансової науки та набуття навиків щодо володіння категоріальним і понятійним апаратом у сфері фінансів задля постійного підвищення рівня професійної підготовки.

Питання для обговорення:

1. Предмет фінансової науки як специфічна сфера суспільних економічних відносин.
2. Суть, необхідність, характерні риси фінансів.
3. Функції фінансів.
4. Фінансові ресурси, джерела їх формування та напрями використання. Фінансові резерви.
5. Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями.

Практичне заняття 3.

Тема 2. Фінансова система (2 год.)

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності і структури фінансової системи, уміння ідентифікувати основні сфери і ланки фінансової системи держави; розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між сферами і ланками фінансової системи; визначення особливостей функціонування національної фінансової системи та оцінювання впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток фінансової системи України в сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи.
2. Фінансова система України, принципи її побудови.
3. Фінанси суб'єктів господарювання.
4. Загальнодержавні фінанси.
5. Фінанси домогосподарств

Практичне заняття 4, 5.

Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм (4 год.)

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності та основних складових фінансової політики. розуміння сутності фінансового механізму та його ролі у реалізації фінансової політики

Питання для обговорення:

1. Фінансова політика, її сутність і значення
2. Складові фінансової політики.
3. Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики
4. Фінансове право

Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансів на макрівні

Практичне заняття 6.

Тема 4. Податки. Податкова система (2 год.)

Мета: Оволодіння категоріальним і понятійним апаратом у сфері оподаткування; розуміння основ побудови, механізму функціонування та діагностики стану податкової системи держави; виявлення та оцінювання впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на формування податкової політики в Україні; здатність ідентифікувати новітні тенденції розвитку податкової політики України з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

Питання для обговорення:

1. Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення.
2. Функції податків. Елементи податку. Класифікація податків та її ознаки.
3. Податкова система: поняття і основи побудови.

4. Податкова політика України.
5. Організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.

Практичне заняття 7.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система (2 год.)

***Мета:** закріплення теоретичних знань з питань бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту; розуміння сутності доходів і видатків бюджету; уміти ідентифікувати причини й прогнозувати наслідки бюджетного дефіциту; володіти методичним інструментарієм діагностики її стану; уміти застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері бюджету та змістовно інтерпретувати отримані результати.*

Питання для обговорення:

1. Бюджет як економічна категорія, його сутність і призначення. Функції бюджету.
2. Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови.
3. Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі.
4. Місцеві бюджети як основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування.
5. Доходи бюджету та їх класифікація.
6. Видатки бюджету, їх класифікація.
7. Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу.
8. Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Причини виникнення наслідки бюджетного дефіциту.
9. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, шляхи скорочення дефіциту бюджету.

Практичне заняття 8.

Тема 6. Державний кредит (2 год.)

***Мета:** закріплення теоретичних знань з питань державного кредиту і державного боргу; вміння аналізувати види та форми внутрішніх і зовнішніх державних запозичень, ідентифікувати причини виникнення і прогнозувати наслідки державного боргу; розуміння методів управління державним боргом в сучасних умовах.*

Питання для обговорення:

1. Державний кредит як економічна категорія, його сутність, призначення і роль.
2. Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик.
3. Зовнішні державні запозичення.
4. Державний борг, причини його виникнення і зростання.
5. Управління державним боргом і його методи.

Практичне заняття 9.

Тема 7. Соціальні позабюджетні фонди (2 год.)

***Мета:** закріплення теоретичних знань щодо сутності і суспільного призначення соціальних позабюджетних фондів; уміння визначати переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та змішаної пенсійних систем; розуміння порядку нарахування страхових внесків за державним пенсійним страхуванням, державним соціальним страхуванням та загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття, а також системи виплат із соціальних позабюджетних фондів України.*

Питання для обговорення:

1. Сутність та суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів.
2. Класифікація соціальних позабюджетних фондів.
3. Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки. Пенсійний фонд України. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.
4. Фонд соціального страхування України. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.

5. Фонд державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.

Змістовий модуль 3. Особливості функціонування фінансів на мікрорівні **Практичне заняття 10.**

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання (2 год)

Мета: Оволодіння категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів суб'єктів господарювання та розуміння основ організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності залежно від належності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу; розуміння механізму функціонування фінансів суб'єктів господарювання та володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану.

Питання для обговорення:

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання.
2. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ: банківських установ, інститутів спільного інвестування, страхових компаній.
4. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
5. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян.
6. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб.

Практичне заняття 11.

Тема 9. Фінанси домогосподарств (2 год.)

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сутності домогосподарства як важливого суб'єкта фінансових відносин та механізму функціонування фінансів домогосподарств, володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану; ідентифікація джерел, видів і напрямів максимізації доходів домогосподарств; закріплення теоретичних знань щодо класифікації та векторів раціоналізації витрат домогосподарств; набуття навиків складання особистого (сімейного) бюджету; закріплення теоретичних знань щодо сутності, мотивів та основних форм заощаджень домогосподарств; розуміння необхідності та обґрунтування векторів підвищення рівня фінансової грамотності населення у сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
2. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
3. Бюджет домогосподарства. Джерела доходів і напрями витрат домогосподарств.
4. Заощадження домогосподарств, їх сутність, мотиви та форми.
5. Сутність та необхідність розвитку фінансів у сучасних умовах.

Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок та міжнародні фінанси **Практичне заняття 12.**

Тема 10. Фінансовий ринок (2 год.)

Мета: закріплення теоретичних знань щодо сфери фінансового ринку та розуміння його ролі у системі економічних відносин; розуміння механізму функціонування фінансових ринків, банківської системи та страхування і володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану; ідентифікація основних сегментів та інструментів фінансового ринку; оцінювання впливу фінансових посередників на ефективність функціонування фінансового ринку.

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок як економічна категорія, функції фінансового ринку. Інституційна структура фінансового ринку і ринку фінансових послуг

2. Інструменти фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.
3. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів
4. Ринок грошей. Інструменти грошового ринку. Складові грошового ринку: обліковий, міжбанківський, валютний ринки.
5. Ринок капіталів. Кредитний ринок. Джерела та суб'єкти кредитного ринку.
6. Ринок фінансових послуг. Фінансове посередництво. Страхування. Консалтинг, аудит та інформаційні послуги.

Практичне заняття 13.

Тема 11. Міжнародні фінанси (2 год.)

***Мета:** закріплення теоретичних знань щодо сфери міжнародних фінансів та розуміння їх ролі у розвитку глобальної економічної системи; позиціонування міжнародного фінансового ринку як важливої складової системи міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу; вміння ідентифікувати основні сегменти міжнародного фінансового ринку; розуміння сутності міжнародного неринкового механізму перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу та ролі міжнародних фінансових інституцій у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем; ознайомлення із політикою та напрямками діяльності Міжнародного валютного фонду і Групи Світового банку в Україні.*

Питання для обговорення:

1. Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність.
2. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
3. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути.
4. Міжнародні фінансові інституції, їх значення для розвитку міжнародної і національних економік та фінансових систем.

Практичне заняття 14.

Тема 12. Фінанси зарубіжних країн (4 год.)

***Мета:** закріплення теоретичних знань щодо фінансів у зарубіжній фінансовій науці; вміння ідентифікувати характерні ознаки та основні соціально-економічні моделі організації фінансових систем країн із розвинутою ринковою економікою; розуміння особливостей функціонування і структури сучасних світових та національних фінансових систем; обґрунтування тенденцій розвитку фінансових систем обраних країн (США, Японії, Великої Британії, країн Європейського Союзу).*

Питання для обговорення:

1. Сучасні риси фінансових систем зарубіжних країн. Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів в країнах з розвинутою ринковою економікою.
2. Фінансова система США, її характеристика.
3. Фінансова система Великої Британії.
4. Фінансова система Японії.
5. Характеристика фінансів країн Європейського Союзу.

ЗАОЧНА ФОРМА

Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні основи фінансів

Практичне заняття 1.

***Мета:** закріплення теоретичних знань про предмет фінансової науки та набуття навиків щодо володіння категоріальним і понятійним апаратом у сфері фінансів задля постійного підвищення рівня професійної підготовки.*

Питання для обговорення:

- 1 Предмет фінансової науки як специфічна сфера суспільних економічних відносин.

- 2 Суть, необхідність, характерні риси фінансів.
- 3 Функції фінансів.
- 4 Фінансові ресурси, джерела їх формування та напрями використання. Фінансові резерви.
- 5 Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями.
- 6 Теоретичні основи побудови фінансової системи.
- 7 Фінансова система України, принципи її побудови.
- 8 Фінанси суб'єктів господарювання.
- 9 Загальнодержавні фінанси.
- 10 Фінанси домогосподарств.
- 11 Фінансова політика, її сутність і значення
- 12 Складові фінансової політики.
- 13 Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики
- 14 Фінансове право

Змістовий модуль 2. Особливості функціонування фінансів на макрівні

Практичне заняття 2.

***Мета:** Оволодіння категорійним і понятійним апаратом у сфері оподаткування; розуміння основ побудови, механізму функціонування та діагностики стану податкової системи держави; виявлення та оцінювання впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на формування податкової політики в Україні; здатність ідентифікувати новітні тенденції розвитку податкової політики України з урахуванням передового зарубіжного досвіду.*

Питання для обговорення:

- 1 Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення.
- 2 Функції податків. Елементи податку. Класифікація податків та її ознаки.
- 3 Податкова система: поняття і основи побудови.
- 4 Податкова політика України.
- 5 Організація податкової роботи та діяльність державної податкової служби.
- 6 Бюджет як економічна категорія, його сутність і призначення. Функції бюджету.
- 7 Бюджетний устрій і бюджетна система. Складові бюджетної системи і принципи її побудови.
- 8 Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі.
- 9 Місцеві бюджети як основи фінансового забезпечення місцевого самоврядування.
- 10 Доходи бюджету та їх класифікація.
- 11 Видатки бюджету, їх класифікація.
- 12 Бюджетний процес і його складові. Організація бюджетного процесу.
- 13 Бюджетний дефіцит, його економічна сутність і поняття. Причини виникнення наслідки бюджетного дефіциту.
- 14 Джерела фінансування бюджетного дефіциту, шляхи скорочення дефіциту бюджету.
- 15 Державний кредит як економічна категорія, його сутність, призначення і роль.
- 16 Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державні та місцеві позики. Класифікація державних позик.
- 17 Зовнішні державні запозичення.
- 18 Державний борг, причини його виникнення і зростання.
- 19 Управління державним боргом і його методи.
- 20 Сутність та суспільне призначення соціальних позабюджетних фондів.
- 21 Класифікація соціальних позабюджетних фондів.
- 22 Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки. Пенсійний фонд України. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.
- 23 Фонд соціального страхування України. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.
- 24 Фонд державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування на напрями використання коштів фонду.

Змістовий модуль 3. Особливості функціонування фінансів на мікрорівні

Практичне заняття 3.

***Мета:** Оволодіння категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів суб'єктів господарювання та розуміння основ організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності залежно від належності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу; розуміння механізму функціонування фінансів суб'єктів господарювання та володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану.*

Питання для обговорення:

1. Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання.
2. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.
3. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ: банківських установ, інститутів спільного інвестування, страхових компаній.
4. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
5. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян.
6. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб.
7. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
8. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
9. Бюджет домогосподарства. Джерела доходів і напрями витрат домогосподарств.
10. Заощадження домогосподарств, їх сутність, мотиви та форми.

Змістовий модуль 4. Фінансовий ринок та міжнародні фінанси

Практичне заняття 4.

***Мета:** закріплення теоретичних знань щодо сфери фінансового ринку та розуміння його ролі у системі економічних відносин; розуміння механізму функціонування фінансових ринків, банківської системи та страхування і володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану; ідентифікація основних сегментів та інструментів фінансового ринку; оцінювання впливу фінансових посередників на ефективність функціонування фінансового ринку.*

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок як економічна категорія, функції фінансового ринку. Інституційна структура фінансового ринку і ринку фінансових послуг
2. Інструменти фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.
3. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів
4. Ринок грошей. Інструменти грошового ринку. Складові грошового ринку: обліковий, міжбанківський, валютний ринки.
5. Ринок капіталів. Кредитний ринок. Джерела та суб'єкти кредитного ринку.
6. Ринок фінансових послуг. Фінансове посередництво. Страхування. Консалтинг, аудит та інформаційні послуги.
7. Міжнародні фінанси як фінансова категорія, їх сутність.
8. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
9. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути.
10. Міжнародні фінансові інституції, їх значення для розвитку міжнародної і національних економік та фінансових систем.
11. Сучасні риси фінансових систем зарубіжних країн. Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів в країнах з розвинутою ринковою економікою.
12. Фінансова система США, її характеристика.
13. Фінансова система Великої Британії.
14. Фінансова система Японії.
15. Характеристика фінансів країн Європейського Союзу

7. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Тренінг з дисципліни проводиться з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні окремих завдань у сфері фінансів.

Мета тренінгу з дисципліни «Фінанси» – формування у студентів навичок роботи з фінансів з використанням сучасних інформаційних технологій, цілісного бачення проблем формування бюджету та міжбюджетних відносин, та розвиток вмінь використовувати сучасні тенденції та зарубіжний досвід при формуванні бюджету та практичних завдань в різних сферах економічної діяльності. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити практичне засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Фінанси»;
- інтегрувати теоретичні знання й практичні навички студентів у єдиний комплекс і привести їх у відповідність з поточними потребами сучасного ринку праці.

Кожен студент повинен підготувати роботу (до 10 сторінок друкованого тексту) за однією із тем:

1. Економічні передумови виникнення фінансів.
2. Ознаки та функції фінансів.
3. Моделі фінансових відносин.
4. Призначення та роль фінансів.
5. Організаційні і правові основи побудови фінансових систем.
6. Структура фінансової системи.
7. Теоретичні основи побудови фінансової системи.
8. Вплив фінансової системи на темпи і пропорції розвитку економіки.
9. Фінансова політика держави.
10. Напрями фінансової політики на сучасному етапі.
11. Типи і види фінансової політики.
12. Особливості фінансової політики в державі з перехідною економікою.
13. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів.
14. Система Державних фінансів.
15. Правові і організаційні засади Державних фінансів.
16. Призначення і роль фінансового механізму, його структура.
17. Фінансові ресурси Держави.
18. Фінансові показники.
19. Зміст і принципи фінансового планування.
20. Баланс фінансових ресурсів та витрат Держави.
21. Бюджетний устрій та бюджетна система України.
22. Принципи побудови бюджетної системи.
23. Бюджетний процес.
24. Бюджетна класифікація: принципи побудови та шляхи вдосконалення.
25. Дефіцит бюджету: причини виникнення та граничний розмір.
26. Економічна суть, ознаки і функції податків.
27. Загальна класифікація податків.
28. Податкова система України: становлення та розвиток.
29. Фінансове забезпечення функціонування і відтворення основних фондів.
30. Зміст і основні принципи організації фінансів підприємницьких структур.
31. Фінансовий аспект функціонування і використання оборотних фондів.
32. Місцеві бюджети – основа місцевих фінансів України.
33. Структура доходів місцевих бюджетів.
34. Розмежування видатків між різними ланками місцевих бюджетів.
35. Сутність та види міжбюджетних трансфертів або бюджетне регулювання.
36. Формування і напрями використання Пенсійного фонду.
37. Формування і використання фонду соціального страхування.
38. Система Центральних фондів загального призначення.
39. Суть і роль Державного кредиту.
40. Державний борг: складові і оптимальний розмір.

41. Управління Державним боргом і його обслуговування.
42. Вплив державного боргу на соціально-економічне становище держави.
43. Типи відсоткових ставок на позичковий капітал.
44. Податки та збори з фізичних осіб та їх вплив на матеріальний рівень життя населення.
45. Система непрямих податків.
46. Призначення і функції Державної Податкової Служби в Україні.
47. Методи нарахування доходів по облігаціях внутрішньої Державної позики.
48. Податок на додану вартість.
49. Акциз.
50. Мито.
51. Прибутковий податок з громадян.
52. Класифікація облігацій внутрішньої та зовнішньої позики.
53. Фінансовий ринок України: поняття, зміст, структура, призначення.
54. Функції та роль Державного Казначейства.
55. Економічна природа і суть страхування.
56. Система страхування в Україні.
57. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів.
58. Фінансові резерви.
59. Сучасні підходи до системи оподаткування, досвід країн з ринковою економікою.
60. Єдиний податок.
61. Земельний податок.
62. Удосконалення формування місцевих бюджетів із застосуванням програмно-цільового методу
63. Оптимізація бюджетних інвестицій у розвиток економіки України
64. Особливості організації та напрямки модернізації бюджетного процесу
65. Проблеми і перспективи розвитку бюджетної політики місцевих органів влади
66. Посилення самостійності місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації
67. Перспективи розвитку місцевого оподаткування в Україні
68. Оптимізація видатків місцевих бюджетів в умовах трансформаційних перетворень
69. Удосконалення практики надання міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам
70. Удосконалення системи міжбюджетних відносин у контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні
71. Характеристика взаємозв'язку дефіциту бюджету та економічної динаміки
72. Проблеми дефіцитності бюджету і шляхи її розв'язання
73. Регіональні особливості міжбюджетних відносин в Україні
74. Розвиток системи податків як основи зміцнення державних фінансів
75. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів
76. Державний бюджет як інструмент макроекономічного регулювання
77. Шляхи зростання податкових надходжень Державного бюджету України
78. Шляхи зростання неподаткових надходжень Державного бюджету України
79. Структура доходів Державного бюджету України та шляхи її оптимізації
80. Структура видатків Державного бюджету України та шляхи її оптимізації
81. Шляхи підвищення ефективності бюджетних видатків
82. Оптимізація бюджетного фінансування науки та інновацій
83. Покращення бюджетного забезпечення освіти в умовах соціально орієнтованої економіки
84. Оптимізація видатків бюджетів на мистецтво та культуру
85. Покращення бюджетного забезпечення охорони здоров'я в умовах соціально орієнтованої економіки
86. Доцільність здійснення видатків бюджетів на економічну діяльність в умовах формування української економіки на ринкових засадах
87. Проблеми формування доходів місцевих бюджетів депресивних регіонів та перспективи їх вирішення
88. Підвищення результативності державного фінансового контролю за формуванням і використанням коштів місцевих бюджетів
89. Сучасний стан і шляхи вдосконалення бюджетного планування

90. Напрями вдосконалення системи контролю за дотриманням бюджетного законодавства в Україні

91. Проблеми здійснення видатків бюджетів на соціальний захист в умовах трансформації української економіки.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Фінанси» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні навчальної і наукової фахової літератури. Презентація результатів самостійної роботи проходить на практичному занятті. Виконання завдання самостійної роботи

№ теми	Тематика
1	2
Тема 1	Прогнозування основних векторів розвитку сучасної фінансової науки в Україні. Дискусійні питання суті і функцій фінансів Представити власне бачення на дискусійній платформі: «Фінанси – це філософія, наука чи мистецтво?»
Тема 2	Дискусійні питання суті та складу фінансової системи Участь у дискусії «Сучасні виклики та проблеми розвитку фінансової системи України»
Тема 3	Бюджетна політика України: стан, оцінка, перспективи. Напрями реформування податкової політики України в сучасних умовах. Групова робота з формування основних векторів державної фінансової політики в умовах пандемічних шоків та військової агресії в Україні. Схематично відобразити та пояснити методи впливу фінансового механізму на процеси суспільного відтворення
Тема 4	Дискусійні питання суті і функцій податків Оподаткування доходів громадян: зарубіжний та вітчизняний досвід Особливості фіскального регулювання в умовах війни та післявоєнного відновлення (підготувати наукову доповідь). Участь у дискусії «Проблеми податкової політики України в умовах військового стану».
Тема 5	Охарактеризувати проблеми функціонування бюджетної системи України і обґрунтувати шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану. (підготувати есе). Проблеми формування доходів Державного та місцевих бюджетів України та шляхи їх вирішення в умовах воєнного стану (підготувати презентацію). Особливості видатків Державного бюджету України у період війни Бюджетний дефіцит: фінансові та соціально-економічні аспекти (підготувати презентацію)
Тема 6	Державний борг: структура та механізм формування (підготувати наукову доповідь) Участь у дискусії «Переваги і недоліки боргового фінансування»

<i>Тема 7</i>	Недержавні пенсійні фонди в системі пенсійного забезпечення. Участь у дискусії «Переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та змішаної пенсійних систем». Доходи і видатки фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття
<i>Тема 8</i>	Фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Фінанси некомерційних організацій – громадських організацій в умовах війни. Роль некомерційних організацій – об'єднань громадян у підвищенні обороноздатності країни. Особливості започаткування власного бізнесу в Україні. Особливості оподаткування підприємців-фізичних осіб.
<i>Тема 9</i>	Напрями максимізації доходів домогосподарств. Вектори раціоналізації витрат домогосподарств (підготувати презентацію). Участь у дискусії «Переваги і недоліки основних форм заощаджень домогосподарств».
<i>Тема 10</i>	Фінансовий ринок у ресурсному забезпеченні потреб господарюючих суб'єктів (підготувати презентацію). Страхування та його роль у соціально-економічних процесах (підготувати наукову доповідь). Ринок фінансових послуг та його роль у соціально-економічних процесах (підготувати наукову доповідь).
<i>Тема 11</i>	Участь у дискусії «Допомога міжнародних фінансових організацій Україні: основні переваги та потенційні виклики». Багатоцільова грошова підтримка постраждалих від війни українців від ООН. Фінансова підтримка у період війни: хто і як допомагає українській економіці (підготувати наукову доповідь). Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями (підготувати презентацію).
<i>Тема 12</i>	Особливості функціонування і структура сучасних світових та національних фінансових систем. (підготувати презентацію по одній із країн за вибором студента).

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, есе, підготовка і презентація результатів досліджень.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Фінанси» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

12 Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінанси» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 1-7 - не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 8-12 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Оцінка за виконання завдання тренінгу	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання самостійних завдань	Теоретичне питання – 20 балів, 10 тестів – 50 балів, задача- 30 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1–12
2.	Проекційний екран	1–12
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1–12
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–12
5.	Персональні комп'ютери	1–12
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–12
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–12
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1–12
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1–12
10.	Google Forms, Google Sheets	1–12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра. Київ: ЦУЛ, 2021. 150 с.
2. Фінанси: підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. І. О. Лютого. Київ: Ліра-К, 2021. 728 с.
3. Грушко В. І. Фінанси: підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка. Київ: Ліра-К, 2020. 600 с.
4. Глуценко А. С. Фінанси: навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2019. 440 с.
5. Фінанси України: навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко, Н. В. Проць [та ін.] ; за ред. М. І. Карліна, О. А. Івашко. Київ: Кондор, 2018. 332 с.
6. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник / В. О. Онищенко, А. Ю. Бережна, Л. О. Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька ; за ред. В. О. Онищенка. Київ: ЦУЛ, 2018. 600 с.
7. Теорія фінансів: підручник / С. В. Бойко, Л. П. Гацька, В. В. Гошовська [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: ЦУЛ, 2018. 574 с
8. Богдан Т. П. Стабілізаційна бюджетно-податкова політика та особливості її застосування в Україні / Т. П. Богдан, І. В. Богдан // Фінанси України. – 2012. – № 7. – С. 3–16.
9. Булавинець В., Карпишин Н. Резерви зростання доходів місцевих бюджетів України. Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій : монографія / За ред. Л. Гур'янової, В. Цибакової. Харків: ВШЕМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 76-86.
10. Бюджетна система : підручник / [В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін.] ; за ред. В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко, З.М. Лободіної. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 624 с.
11. Дем'янишин В., Лободіна З., Кізіма Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 1 (95). С. 69-85.
12. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи/ Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 14–28.
13. Кізіма Т. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. Світ фінансів. 2019. Вип. 1 (58). С. 7-18.
14. Кізіма Т. Фінансові інструменти залучення заощаджень домогосподарств до інвестиційних процесів: прагматико-аналітичний аспект. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2018. Вип. 4 (90). С. 33-47.
15. Кізіма Т., Горин В. Видатки бюджету на надання житлових субсидій та їх вплив на

- суспільний добробут. Галицький економічний вісник. 2020. Том 64. № 3. С. 96-106.
16. Коваль С.Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. Світ фінансів. 2020. № 4 (65). С. 131–143. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1373>
17. Коваль С.Л., Сидор І.П. Потенційні можливості зростання фінансових ресурсів домогосподарств в Україні та їх вплив на рівень життя населення. Регіональна економіка та управління. 2019. № 3. С. 92–96. URL: <http://siee.zp.ua/index.php/ua/ct-menu-item-7/ct-menu-item-9>
18. Кудряшов В. П. Стійкість державних фінансів / В. П. Кудряшов // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 54–67.
19. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. Вісник економіки. 2021. Вип. 4 (102). С. 38-56.
20. Лютий І. О. Теоретико-методологічні засади бюджетної політики держави / І. О. Лютий // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С.13–19.
21. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посібн. – К. : Знання-Прес, 2002. – 495 с.
22. Публічні фінанси : навч. посіб. / О.П. Кириленко, В.Г. Демянишин, Т.О. Кізіма, О.І. Тулай та ін.; за ред. д.е.н., професора Кириленко О.П. Тернопіль: Вектор, 2018. 294 с.
23. Сидорчук, А., Кириленко, О., Коваль, С., & Сидор, І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. Вип. 3 (44). Р. 82–91. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.3.44.2022.3786>
24. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
25. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>.
26. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
27. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.
28. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua>.
29. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
30. Офіційний веб-сайт Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
31. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua>.
32. Фінанси у рисунках, схемах і таблицях: навч. посіб. / В. В. Глущенко, А. С. Глущенко, О. В. Глущенко. Львів : Магнолія 2006, 2019. 342 с.
33. Dubrovina N., Neubauerova E., Fabuš M., Tulai O. The evaluation of indices of public finance distribution on central and local levels for EU countries. Journal of European Economy. 2019. № 4. P. 454-465.
34. Financial Thought of Ukraine : Genesis and Evolution: encyclopedia : in two volumes. Volume 2 / A. Krysovatyu, V. Fedosov, S. Yuriy, P. Yukhymenko ; scientific editor V. Fedosov. Berlin : [б. в.], 2016. 511 p.
35. Kizyma T. Priorities for the household finance development and the financial literacy formation of population. Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance : monograph / V. Fedosov, A. Krysovatyu, V. Oparin, P. Yukhymenko. Oklahoma City: Draft2Digital Publishing House, 2018. 446 p.
36. Kizyma T., Lobodina Z., Khamyha Yu. Fraud with financial resources of the state: types and effect on the shadow economy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №2 (29). P. 355-36.
37. Kizyma T.O., Lobodina Z.M., Kizyma A.Ya. Optimization of budget funds expenditures on organization of the state activity. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2018. Vol. 2. №5. P. 183-190.

38. Kozarezenko L., Petrushenko Y. Tulai O. Innovation in public finance management of sustainable human development activities. *Marketing and Management of Innovations*. 2018. № 4. P. 191–202.
39. Krysovatty A., Desyatnyuk O., Tulai O. Public finances and sustainable development: opportunities and challenges. *Social, economic, legal and financial challenges in the context of global transformations: Monograph*. Bratislava-Kharkiv, 2019. P.10–17.
40. Lobodina Z.M., Lopushniak H.S., Kizyma T.O., Lyvdar M.V. Inclusive budjeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2020. Vol. 2. №33. P. 463-472.
41. Samuelson P.A. The Pure Theory of Public Expenditure. *Review of Economics and Statistics*. 1954. №4. P. 387–399. URL: <https://www.jstor.org/stable/1925895>
42. Vdovychenko A, .How does fiscal policy affect gdp and inflation in Ukraine? *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, No. 244, 2018/ PP. 25–43. URL: https://journal.bank.gov.ua/uploads/articles/244_2.pdf